

TIDEVARVET

TIDEVARVET

N:r 6: 1929

Veckans ledande artikel Stopphandler om det politiska maskineriet.

Vi ha med glädje från doctent Axel Höjer för införande i Tidevarvet mottagit hans vid Frankrikekongressen hållna, upplysande föredrag om Krig och fred i folksjälens.

Vad menas med experter?

I artikeln Vi måste ha kvinnliga poliser från läggas ånyo några synpunkter på den viktiga frågan, närmast med anledning av ett av Fredrika Bremerförbundets Stockholmskrets anordnat diskussionsmöte.

Vi återgiva delvis en ur Stockholmsstämningens hämtad intressant utredning om Påveaktens frihet, gjord av en i förhållandena väl inforsatt.

Ett bidrag till tankeutbytet om uppfostran och inflytande givas av en Moder till många barn.

Tidevarvet har hittills ej ägnat någon artikel åt Henri Bergson, samtidsfrämsta filosof och en av fjolårets nobelpristagare i litteratur. Vi hänvisa till dr. John Landquists vackra och levande lilla bok om Bergson, som kom i bokhandeln strax för e. jul. (Bonnier, 2:75).

Emellertid — vad Devinez idag på Tidevarvets första sida skriver om Ljuset och en människas liksom Jeanna Oterdahls Intermezzo på den sista är ju direkt av nuet och livet genomistad och tolkat: Vad en människa upplever i det ögonblick som just passerar är sammansatt och genomträngt av allt vad hennes själ valt att reagera för sen sin första gryning. Och detta förbillande ögonblick lägger ännu något nytt till, förändrar henne alltså på avgörande sätt till mötet med det nästa. ovissa ögonblick!

Gör ett besök i
Söders populäraste bageri
BAGARSTUGAN
Bellmansgatan 6 Hornsgatan 37

Drick
Ramlösa-Vatten
Vårt lands enda naturligt alkaliska bords- & hälsovatten.

Svenska Eldbegängelse Föreningen
Norrmalmsgatan 2 A — Stockholm
Oppen 10-4, lördags- o. helgdagsaftnar 10-2
Tel. Noer 2200 för eldbegängelser
Norr 2280 medlemssamtalen.
Avgift 10 kr. en gång för alla, för begravningsförsäkring 5 kr.
Krematorier i Stockholm, Göteborg, Örebro och Helsingborg.

Den lidande Frälsningsarmén

Att krisen måste komma, det visste vi alla som kända och älska Frälsningsarmén, men när det var oss ju förborgat. Så pass länge måste jag dock leva på jorden, har jag brukat tänka, att jag får se hur det går med Frälsningsarmén. Jag har beräknat den stora krisen såsom inträffande vid Bramwell Booths död. Så kom hans långa sjukdom, och bågten brast. »Riket ur dina händer o konung!»

Att ingå på närmare personalia bjuder mig emot. Jag älskar Bramwell Booth. Han är sin store faders och sin stora moders värdige son. Som ung var han ett helgon. Han har gjort ett stort och tungt dagsverk, och han är värd mänsklighetens tacksamhet. Makten och riket har fallit honom till och en smula stigit honom åt huvudet. Han är gammal och sedan några år ej helt sig själv. Hans hustru och dottrar ha fått allt större inflytande över honom, och Frälsningsarméns högsta ledning har fallit i kvinnohänder, som ej ägt rätt att sitta med sin hand vid kommandostavens. Det har sin risk med gifta påvar.

Men övsett allt detta personliga i detta speciella fall. Frälsningsarméns despotiska organisation var längesedan dömd. Frälsningsarméns grundare skrev ordrer och reglementen för soldater, ordrer och reglementen för fältofficerare, ordrer och reglementen för stabsofficerare, ordrer och reglementen för kommandörer, men han glömde en sak. Han skrev inga ordrer och reglementen för ge-

neraler. Frälsningsarméns grundlag av 1878 ställer Frälsningsarméns general över alla lagar. Det torde ej kunna uppvisas någon konstitution nu gällande i vår värld, som skänker sin förste man en sådan maktställning som Frälsningsarméns *Deed Poll*. Frälsningsarméns general är orientalist despot, herce över sina officerares hela jordiska öde och ägare av varje fotsbredd mark och varje penny i sitt världsimperium.

För femtio år sedan var Frälsningsarmén bara barnet, ett nävt, okunnigt barn. Med ung hänförelse och eldig håg drogo salvationisterna ut i striden under sin älskade hövding och generals kommando, och till varje hans ord svarade de ja och amen. De unga världsöverarna förstod sig föga på politik. Barnet har vuxit. Frälsningsarmén har blivit man. Dess ynglingar och flickor ha utvecklats till män och kvinnor med sällsppord livserfarenhet. Det går ej att behandla dem som barn längre.

Och där står hären nu i en lång obruten linje och kräver sin myndighetsförklaring. Och den sjuke gamle generalen nekar dem den. d. v. s. hans hustru och sex barn.

»Frälsningsarméns hjärta blöder», skrev en kommandör till mig i går från London, en helig, härlig kvinna, som en gång i sin och Frälsningsarméns ungdom offerat världens glans för en plats i dess då så föraktade led.

»Blod och eld!» är Frälsningsarméns motto och Armén har offerat

mycket rent och oskyldigt blod i kampen mot världens synd och sorg. Nu blöder Frälsningsarmén av det sår, som familjen Bramwell Booth tillfogat den, eller rättare sagt familjen Bernard, ty det är ju under det namnet som den sjuke gamle mannen tagit en villva vid kusten. Det var verkligen i det psykologiska ögonblicket familjen bytte namn.

Höga rådet har hela den världsvida Frälsningsarmén bakom sig. Frälsningsarmén står som en man mot sin gamle avtynande general och hans livshungrija barn.

Såsom aldrig tillföre står Armén i dag i behov av sina sanna vägners stöd och sympati.

Frälsningsarmén är ett nationernas förbund vida äldre än det, som har sin samlingsplats i Genève. Frälsningsarmén är den segerrika banbrytaren för kvinnans likställighet med mannen. Frälsningsarmén har löst rasfrågan, inom dess led spelar den mänskliga hudfärgen ingen roll. Frälsningsarmén är världens största helnykterhetsförening. Frälsningsarmén haf ädagalet sig som den lidande mänsklighetens tappreste tjänare.

Och i dag är Frälsningsarmén i viss mening försatt ur funktion. Den är särad och dess hjärta blöder. Den är i dag icke en kämpande armé, utan en lidande. Frälsningsarmén, alla lidandes vän, lider.

Låt oss vara barmhärtiga mot Frälsningsarmén! Låt oss slå ett slag för den!

Laura Petri.
Rom den 31 jan. 1929.

Ljuset och en människas

Det är tio grader kallt och våren kom i går.

Kanske icke själv, ty så förrän person sänder först budbärare, som i sin tur sänder andra före sig.

Budbäraren var bara ett rosenknä, en klarhet, ett slags ljusets återerövrade segervisshet. Han stannade en sekund och försvann igen. Men man kände igen honom. Man hade ställt sig i det fönster, där han bäst brukar synas, vid den timma han brukar välja att komma, värens timma strax före solnedgången. Och han kom.

Dagar och stunder lär man sig ångordnada beräkna av att åter är beskåda samma värld genom samma fönster. Man känner då dess öden genom hela årets cykel. Man lägger in sina egna tecken och känsligheter i det eviga spelet av kindsljuset över jorden, i dess stigande och fallande, dess brytningar och fantastiska lekar.

Det går så långt att man upphäver sig och säger: hur själlöst vore icke detta spel av sol och luft, hur enformigt själva världsljusets återvändande om icke ett ögas linje och ett människöglösa ljuserna bryta och uppfatta fenomenen. Sollen leker ju med snön, färgar de vita viderna utanför i guld, i rosenfärg, i purpur, i blått och grönt, och sluggan av en fågel drar en spårlovs väg tvärs över fältet. Men när föreställningen är slut, ligger snön lika vit och oberörd som en filmduk efter sista akten och vet lika litet vad som spelades härja.

Men med människans hjälplösa fasthållande detta skadespel, får mening och arterver. Det violetta skumret kräver förtrödens stannar löser minnen från gångna dagar, då stammarna vore lika violetta som nu. Men vad som uppträff vid mötet mellan mig och vårens budbärare är likväl något nytt. Ty vårt förra möte så levde det nu ett möte åt minnas till de andra. Jag har träffat fler människor, dikter och taylor och lärt mig att se bättre. Kanske har det hänt sen sist, att jag lärt mig fatta vad en herre, som i sin fjor fik nobelpriset, lärt ut om nuets genomlysning och minnad av alla andra. Nu i så fall är han med i detta möte liksom många andra äro med som vetat och lärt ut mycket. Kanske har jag fler sorge- och glädjear som lå till ljudets knivskarpa beröring. Så har det gamla skadespelet nya ting att säga mig, som det aldrig sagt mig förr, och kommer mig att vilja vad jag icke velat förr.

Samma ljusets triumf väcker det ens året slittor till drömmen om lycka, det andra driver det i höjden glädjen att dö, det tredje har det ett öburnärthigt, aggande och upfordrande väsen, över ett tvång att leva. Genom mig, i mig, för mig, människan, blir varje dag ny och oförliknellig och solars och stjärners spel blir fullt av mening.

Devinez.

Krig och fred i folksjälens

Av AXEL HÖJER

Den stora huvudfrågan: hur skola vi förhindra krig?, innehåller flera specialfrågor. Viktigast synes mig tvenne. Den första är den: vilken taktik böra de medvetna fredsvännerna använda, om kriget inom den alla närmaste tiden kommer över oss? Vad skola vi göra för att redan i dag förbereda oss på en sådan eventualitet? Här synes alltmör en samling ske på de gamla pacifistiskt revolutionära linjerna: blockad, generalstrejk, sabotage, krigstjänstvägran i dess vidaste bemärkelse, obödighet men möjligen aktiv motstånd. Våldet avskrivs fullkomligt såsom umgängesform mellan folk och användes inom olika länder endast av dessas egen ordningsmakt mot minoriteter, som själva tillgripa våldsamma medel, och endast i den utsträckning, som en minoritetsgrupp våldsamma utpräandande gör nödvändigt. På denna linje synes för närvarande flertalet av de intellektuella pacifisterna, som ömhjertet det extrema avböjandet av samhälls bruk av våld mot kupp- makare, som själva tillgripa sådant, och å andra sidan flertalet av de stora arbetarmassorna i Västeuro-

pa, som avvisa bolsjevikernas hävdande av den väpnade revolutionen såsom medel att brådrotta händelsernas utveckling för genomförande av krav, bakom vilka ännu icke nationens flertal slutit upp. Denna samling betyder att en plattform vunnits, medelst vilken pacifismen införas i den praktiska politiken.

Den andra frågan lyder så: huru skola folkens stora massor kunna vinnas för en aktiv, medveten fredsvilja? Att denna fråga kan ställas med rätta, beror på den allmänna demokratiska utvecklingen. Kan fredstanken i denna dag starkt nog gripa folkskäl, då är freden där, då blir det åtminstone inett världs- krig mera, då skall rovpaktalismen vara förbjudt ett viktigt medel att göra sig gällande. Vår fråga är därför i första rummet en folkpsykologisk och har som sådan upptagits på många håll, i andra rummet en organisatorisk.

När vi då särskilt våra fredsar- gument, syns synpunkterna så logiska, övertygande och självklara, att vi säga oss: alla folk måste ju förstå, vilket vansinne kriget är. Då de ännu icke förstod det, borde

ett upplysningsarbete kunna giva snabb effekt. Tyvärr är detta endast ena sidan av situationen. Den andra är den, att dessa logiska och självklara argument redan länge bjudits massorna och dock hava de icke kunnat vinnas för en aktiv fredsinsats i stor stil. Denna motsats måste vi söka förstå, om vi skola komma vidare.

Redaktör Elin Wägner har med en annan bild sagt ungefär följande: »Människans bröst gömmer stridande impulser. I samma butik, i samma ögonblick köper den moder- na människan en fredlig gåva för att därmed glädja sin granne och en revolver för att skjuta honom.» De europeiska regeringarnas nuvarande politik kan verkligen omskrivas på detta sätt. Men vi måste då forska efter orsaken. Huru kunna tankarna på att förintna grannar och kamrater ännu hava en sådan kraft över våra dagars människor?

Jag tror förklaringen vara denna: Den begrepps-, tanke- och känslöskatt, som är en gemensam egendom för bland andra den engelske John Bull, den franska Marianne, den tyske Michel och Medelsvens-

son, har den likheten med en trög massa, att när den en gång inlänkats i en viss rörelseriktning, behövs det en särskild icke ringa kraft för att giva den en ny bana.

Många minnas från Zolas »Germinal» historien om gruvehästen, som sedan den flera år under jorden dragit sin vagn i en cirkel, uppkomman på frimärken alljämt endast ville fortsätta att gå runt i en liknande cirkel. Nu veta vi, att människans tankar sedan uråldriga tider har rört sig i krigiska banor. Det är då icke underligt att våra tankar fortfarande och särskilt i tider av tröthet eller skräck länkas in i dessa gamla banor. Detta gäller desto mera, som kamperedskapen ligger djupa grundad i själva vår organism. De flesta känna väl till människans fysiska kapacitet, då en mängd adrenalin ur binjurarna kastas ut i blodet. Härigenom framkallas ett höjt blodtryck, en fördupad andning och en ökad syrgastillförsel till de spända musklerna och vidare ett frigörande av glykogen (socker) ur leverns förråd, varigenom musklerna få mera brännämne. De för kampan mindre viktiga organen, t. ex.

Billiga och
sunda varor i
sunda butiker.

Konsum

hör man i
de familjer
som köpa i

glatt prat om mat

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag. Sussplan 1-5, 2 tr., Stockholm.

UTGIVARE:

Aida Nilson.

REDAKTIONSKOMMITTÉ:

Ein Wägner.
Eliabeth Ternm.
Honorin Hermelin.

REDAKTIONSSKRETERARE:

Carin Hermelin.
Mottagningsgård 10-12.
Telefon Norr 4842.

EXPEDITION:

Telefon Norr 28243.
Kontorsid k. 10-12 l. m., 1-4 e. m.
Postgata 1544

PRENUMERATIONSPRIS:

För helår kr. 6.—, halvår kr. 3,50,
kvartal kr. 2.— Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:

1 text ..... 20 öre
per millimeter.
Textsida eller särskilt begärd plats 25 öre

Stockholm 1929
Wahlströms Tryckeri Aktieförlag
Storgatan 22

Mathilda Staël von Holstein

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
Malmorgstgatan 3, Stockholm.
Telefon 288, 289.

Familjerätt. Hyresärenden. Testamenten. Bouppteckningar. Förfrågningar från ländorsien besvaras omgående.

EVA ANDÉN Advokatbyrå

Inneh. Eva Andén. Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
Herikulegatan 14. Tel. 7575-7576.
f. d. Lsa Vattugatan.

STOCKHOLM

SPECIALITET: Familje- och arvskaver.
Boutredningar och testamenten,
förvaltningsuppdrag.
Även skriftliga förfrågningar.

Advokat Hugo Lindberg

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
Kungsgatan 6, Stockholm.
Tel. 14799 14 2424

TANDLÄKARE

Tandläkare BO BURMAN

Medlem av Sthms tandläkarförn.

Birger Järlsgatan 34. TEL. 10290

Mottagningsstid enl. överenskomst
per telefon. Måndagar, onsdagar, fredagar även kvällsmottagningar.

Tandläkare Gunnar Wijkström

Odenngatan 90. Tel. 84070. Vardagar
10-1, 5-7,30. Lördagar 10-1. Söndagar 12,30-1,30. Kostnadsfri rådgång.

Olga Elmdahl

Modemagasin
Kungsgatan 53. Tel. 10851
STOCKHOLM.

Möbler

Möbler köpas bäst och billigast i

Rockströms Möbelaffär

Även kredit ordnas
Store Nygatan 10-12, Sthlm. Nbr 16650

Thufvesson's Blomsterhandel

STOCKHOLM
Förstklassiga blomsterarbeten
Telefoner: S 33669, S 289

Skidkurser för Damer

Svenska Kvinornas Centralförbund för Fysisk Kultur anordnar i Djursboholm och Fiskartorpsterrängen 2 skidkurser för nybörjare (endast vuxna). Den första ledas av gymn.-dir. fru A. Söderholm. Övn. tisd., torsd. och fred., samlingspl. Osby st. kl. 18.15. Fiskartorpsterrängen ledas av gymn.-dir. fru I. Holm, övn. månd., onsd. och fred. kl. 13-15, saml.-pl. Ostermalms idrottspl. Avgift 10 kr. för 6 övn.-dag. Anmäl. S. K. C. F. Kis expedition. Norr 282 48.

SÖDERMANLANDS

ENSKILDA
BANK

DEPOSITIONS- KAPITAL- &
SPARKASSERÄKNING

mot högsta gällande ränta

Solidarisk Bank, Grundad 1865.

Stopp

Skånska Soc. Dem. har föreslagit samregering mellan socialdemokrater och frisinnade. Social-Demokraten i Stockholm anser förslaget för tidigt väckt. Således inte omöjligt. Social-Demokraten framhåller, att behandlingen vid årets riksdag av arbetslöshetsfrågan och frågan om avtalslagens upphävande med all sannolikhet kommer att visa, att Hr Ekman inte övergivit sina socialpolitiska linjer. Vidare att Hr Ekman inte lär gå med i en regering med socialdemokratisk ledning; och att det inte heller vore troligt att en regering under folkrisinnad ledning skulle bjuda på ett program, som kan föranleda socialdemokraterna att gå med. Slutligen, att socialdemokraterna inte bör driva någon reanuepolitik åt något håll, och om därigenom deras kamot mot reaktionära makter understödes, vore det enbart tacknämligt.

Det var ett glatt budskap för Hr Ekman. Nu vet han, att om han bara går med på socialdemokraternas önskingar i arbetslöshetsfrågan och avtalslagens, så står honom vägen åter öppen till statsministerpostföljen, som han med sådan förargelse och ovilja lämnade ifrån sig. Så enkelt är det. Och de kanske inte ens fordrar hel underkastelse, i varje fall inte flera röster än de behöva för att segra, och möjligen finns en kompromisslinje. Sedan är det bara att få fram en kabinettsfråga, för att stjäpla ministären Lindman. Såvida inte Hr Lindman kommer med ett ännu bättre förslag!

1928 års valrörelse har beaktats som ovanligt tvärligt, t. o. m. för att vara en valrörelse. Men kanske var den början till fullkomningen av vår tids politik, den fullkomning, som nu håller på att inträda. En är produkten av ett maskineri som privatintresset, klassintresset, med tekniska tillhjälp under de senaste årtiondena förmått framställa. Det är orättvist att lägga skulden på den ena eller den andra. Det är felaktigt att säga, att Hr Ekman först skapar borgerlig samling, och när det inte hjälper, går med socialdemokraterna. Det är oriktigt att tala om, hur högersnör fram under valrörelsen. Men i regeringställning låter silkeslena toner ljuda. Eller hur socialdemokraterna äro snabba att förgäta motståndet mot deras egen sak för att erövrå några tillfälliga förmåner. De äro alla dokor, som ledas efter matematiskt beräknade system, nummer eller maskindelar, som röra sig enligt den mekanism, de och deras föregångare varit med om att skapa. De måste göra varv efter varv och komma att göra det intill den dag, maskineriet är utslitet. Om inte dessforinnan kommer ett främmande föremål i dess väg så kraftigt att det förorsakar en bräcka, och det hela säger stopp. Det finns olika slag av föremål. Krig och revolutioner! Rättsläskänning, vilja och mod!

Vi måste ha kvinnliga poliser

Medan polisnämnden i sin övervinnliga oberördhet ruvar över den för snart tre år sedan i Stockholms stadsfullmäktige väckta motionen om inrättande av kvinnlig polisavdelning i Stockholm, med samma utbildning och befogenheter som manliga poliser, går livet sin ban, och det ena fallet efter det andra, där en kvinnlig polis skulle vara önskvärd, ja, nödvändig, klaras av män — eller klaras inte.

Inför utsikten att den ovannämnda motionen inom en inte alltför vägen framtid verkligen skall till behandling upptagas, hade Fredrika Bremerförbundets Stockholmskrets i förra veckan anordnat ett offentligt diskussionsmöte med ämnet Kvinnlig polis i Stockholm.

Inledare var motionären själv, fru Gertrud Törnell. Både den fullsatta salen och de inlägg som gjordes i diskussionen av representanter för olika områden av socialt arbete visade på ett stort intresse. De goda erfarenheter man gjort i Tyskland, England och Australien av kvinnor i polistjänst — och varför inte också vänligt sunt förstånd — måste också komma en int instämna i fru Törnells önskan att först polisnämnden och sedan stadsfullmäktige måtte kunna suggereras att lösa denna fråga snart och på det rätta sättet.

Tidevarvet har redan förut upprepad gång framhållit under vilka primitiva förhållanden de sex polisskystrarna i Stockholm arbete. Deras befogenhet inskränker sig till nästan enbart vaktjänst. De få varken leda förhör eller göra husundersökningar och patrulltjänst tillkommer dem endast i vissa undantagsfall, t. ex. vid parker och liknande platser.

Deras avdelning i polishuset är trång, obekvämt och olämplig för sitt ändamål. I ett enda rum, förssett med gallergångar och hårda bänkar utan kuddar, skola alla de kvinnor förvaras, vilka under dygnets natt införas till polisstationen. Lösdrivarskör av olika grader, från de unga, som kanske anhöllits för första gången, till gamla härjade, alkoholist, sinnessjuka, små barn som gått väls förvaras här utan åtskillnad.

Hur ynkligt man än har ordnat för de kvinnliga anhållans räkning var det ändå ett stort framsteg när polissysterinstitutionen upprättades. Det var 1908 på grund av en motion av nuvarande kansliråd E. G. H. von Koch. På den tiden existerade ju ännu reglementering, och samtliga byråskrivna kvinnor fingo alltså regelbundet underkasta sig undersökningar av män. De nyanställda polisskystrarna hade alltså redan från en stor uppgift att fylla: medan män uttalar sig om detta eller det, kvinnliga poliser uttalar sig om deras oumbärlighet, hur man ändå inte velat utnyttja uppslaget i i alla praktiska konsekvenser, som det skulle kunna innebära.

I verkligheten går det nu till så här. Om en kvinna anställes föres om av den manlige konståpeln till polishuset. Där får hon stanna i polisskystrarnas värd så länge hon väntar på förhöret. När detta vidtar upphör polisskystrarnas befogenhet, förhöret skötes helt av män, även om det gäller sådana saker som sexuella förhållanden, där det ju måste vara förnåmligt för den anhållna att ensam bland män svara på de mest ingående frågor.

Eller en husundersökning. Polisen kommer tidigt på morgonen, kanske kvinnan i fråga ännu inte hunnit stiga upp. I polisens närvaro är hon tvungen att klä på sig. Är sådant befrämjande för sedligheten, i vars intresse måhända hela apparaten satts i gång. Kan det vara till någon uppfostran för dessa kvinnor, att så öppet visa, hur man anser blygsamhetens enklaste regler vara upphävd för dem. Dessutom skulle en kvinna troligen i de flesta liknande fall ha större framgång vid såväl undersökning som förhör, att få reda på vad hon önskade veta. Det är också tydligt att förhör med små barn måste bli mera skrämmande, om de utföras av manliga poliser. Fru Fjällbäck-Holmgren be-

Påvens frihet

Rom den 26 jan. 1929.

Den utländska pressen har under några dagar varit fylld av mer eller mindre, men mest mer, hoppfulla artiklar rörande en eventuell försoning mellan påven och den italienska staten, den italienska direktorat över hela linjen obrottsligt tigt och tiger ämnet.

Orsaken därtill är ej bara den att den italienska tidningsrätt innehöll, som bekant, bestämmes av någon än hänsyn till publikums krav på nyheter, och till följd härav av sedan ungefär ett år tillhålls diskussionen om den s. k. romerska frågan äro ut dess spalter banlysta, men också på att här nere de allra flesta betrakta med för mycket skepsis möjligheten av en verklig och definitiv lösning av den segliga frågan.

Det första som måste diskuteras, och det svåraste att realisera, det är den heliga stolens krav på eget område. Ehuru de aldrig officiellt formulerats, är det sedan länge känt att de påvliga anspråken på ett sätt ej äro stora: De vatikanska palatsen och trädgårdarna, de senare utökade med en del av det område, som där bortom sträcker sig mot Pineta Sacchetti. Det är nödvändigt därför att det är trångt om rum i Vatikanen trots legendens chvatusen rum, som i verkligheten upptas till tretusen och till stor del upptagas av museer. Vidare görs anspråk på den i den Gianicolo-sluttning, varpå på den de sista åren uppfört sina nya prästsemminarier samt på Lateranpalatsen och det påvliga sommarresidenset uppe i Castel Gandolfo.

Den stora frågan är emellertid ej om påvestolen skulle komma att nöja sig med uppbyllandet av dessa sina önskingar, eller om det är sant att man på andra sidan de famösa bronsportarna verkligen på allvar umgås med förhöppningar på att desutom få en egen autombilväg med till havet eller en egen station på järnvägen Roma—Civita-vecchia — så att diplomatier och kyrkomän skulle kunna bege sig förbi och till Vatikanen utan att komma i beröring med det övriga Rom — eller rentav, vad som alltså varit de tyska katolikernas dröm, en smal landremsa fram till kusten och där egen hamn och egen miniatyrlotta, utan frågan är om den tillåta stas, som den går anspråk på, kan bli en tillgång på de villkor, den anser ofrånkomliga.

Enligt den av kurian ständigt förkastade s. k. garantilagen av den 13 maj 1871 erkännes påvens personliga okränkbarhet och oansvarighet, givtes honom frihet i utövningen av sin kyrkliga myndighet och fria förbindelser med utländska makter samt garantier exterritoriell ställning åt de vatikanska palatsen, Lateranen och palatet i Castel Gandolfo.

Med detta var påvestolen ej nöjd 1871 och den är det ej 1929. Det är nödvändigt, har myligen Vatikanens officiella organ Osservatore Romano, förklarar, att påvens frihet och oberoende blir ej bara verklig och fullständig om en o k s å f ö r a l l a u p p r e n a r s å att ingen vare sig individ eller regering skall komma angvända sig av hans politiska ställning för att beskylla hans bestämmelser och läror för

rättade i diskussionen hur hon en gång tagit del av ett polisprotokoll, som röorde 10 små flickor i åldern 5 till 11 år, vilka varit utsatta för sedlighetsförbyrta. Det detaljerade förhöret, som visst inte var avsiktligt insamt utan lett efter bästa förmåga, var så avskräckande, att det var nog för att låta en genomsökad nödvändigheten av en förändring.

Fru Törnell och med henne flera av dem som yttrade sig vid Fredrika Bremerförbundets möte fäste också stora förhoppningar vid de kvinnliga polisernas förebyggande verksamhet. Härvidlag äro vi mera benägna att instämna med hr Elis Floodh. Som påpekat att åtgärderna måste gripa djupare, för att kunna avvälja prostitution och andra föresleer, begänsa under trycket av efterfrågan, fattigdom och nöd. Däremot vilja vi med fru Törnell hoppas, att en omsorgsfullt lagd utbildning av kvinnlig polis, syftande till en effektiv och human behandling av klientelet, möjligen skulle kunna ge impulser till förändring psykologiskt intresse också bland de manliga poliserna. Ty utan att vilja nedsäta deras ofta samvetsgranna och förståndiga uppträdande, måste man dock medge, att även på detta håll finnas misstag att rätta och luckor i utbildning och förståelse att fylla.

att präglas av nationalism eller av partistandpunkt. — Den romerska frågan uppbör endast då att finnas till, fortätter artikel författaren, som ej är någon annan än det mytidiga organets huvudredaktör, så man funnit ett medel att inför all världens tillförsäkra påven den absoluta frihet, varom vi nu talats och den stora frågan är därför ej enbart nationell, den rör hela den civila världen, e p r o m i a n t e q u e s t i o n e u n i v e r s a l e s

Den stora frågan, det är den som man i de mottagna sidan har svårast att godtaga. Visserligen torde ej heller erkännandet av hel territorierätt kunna komma att försäga utan svårigheter — — Men, som sagt, den allra värsta stötestenen, den är påvestolens krav på att den lag varigdom dess srella suveränitet skall garanteras, den måste vara av f o l k r ä t t l i g a r t, och att tillken den romerska frågan ej kan lösas av Vatikanen och Italien a l l e n a s t.

Frågan är ju f. ö. om överhuvud påvestolens nuvarande position kan förändras utan att detta medför förändringar inom katolska kyrkan, vilka man just i Italien kommer att känna mest av och vara minst belästa med. Redan vid de bägge stora påvevalen ha kardinaler av icke-italienska nationalitet varit allvarligt på tal som kandidater till den lediga påvestolen. Skulle nu verkligen Mussolini, vilken som bekant all sedan sitt tillträde till regeringen begrundat Crispis uttalande: »Italiens störste statsman kommer att vara den, som är i stånd att lösa den romerska frågan, verkligen lyckas lösa denna stora fråga, så att det blir möjligt att en annan nationalitet. Och hur skulle detta kunna antas upptagas i Italien, där man all sedan holländaren Hadrianus VI anno domini 1523 hade sina ögon tillpöpa, ej haft annat än inhemska styresmän ombord på Petri skepp, och så varit sig därvid, att man glömt att det all fortfarande ej finns något som helst hinder för att rodet kan gripas av en engelsk eller fransk eller amerikansk hand.

Många andra ej knappast mindre intressanta frågor dyka upp vid diskuterandet av vad som skulle hända sätter försoningen. En annan är den att en förlikning utan tvivel skulle nödgå till grundlig revision av antalet ej bara italienska medlemmar i kardinalkollegiet men av antalet högsta italienska prelater överhuvud. Är påvestolen suverän men på samma gång i vänskapliga förbindelser med Italien, finnes det ej längre något skall till, att de italienska kardinalerna, som nu är faller, skola fortfarande utgöra drygt hälften av det samtliga antalet i Skyrkans fursten, och ej heller anledning till oro, att ej andra nationer komma att högljutt yrka på att proportionerna skola bli jämnare avvägda, i all symmetri U. S. A. vars energiska, oförvilliga men också självmedvetna katoliker för vart är att tydligare krävt större direkt inflytande inom Vatikanen. Det finns ej heller då något skall varför Italien skall nu besitta 280 biskopar under det t. ex. Frankrike äger endast 88 — även i det falllet torde icke-italienarna i så fall komma att begära ändringar, men om italienarna vilja finna sig där, det blir en annan fråga.

I varje fall, bakom dessa underhandlingar, ledda på Quirinalens sida av den skicklige juristen och diplomaten Amadeo Giannini, på Vatikanens av Paelli, som stött på svårigheter av ofantligt allvars, stå två män med järnvilja. I är det den enes jubel, är det som förklarats slieligt på grund av Pius XI:s den 20 december firade femtiårsjubelium som präst, och den andra, Mussolini, »stora ära, året hian förklarar skall vara märklägare än något annat under hans styre. Dock, måttiga som de äro står ingen av dem ensamt och oberoende. (Uf St. tidn.)

På begäran

meddelas med anledning av brevet till Tidevarvet i förra veckans nr. friören Elena Pousarsås drott. Roslags-Näsby samt hämnas en översättning av den tyska inbifren, ommådd i artikeln Medan de ämna strida:

Hat och hämnd heter lieden. Endast förnämde skola vi finna. O folk! Lyssna till de dödas röst.

Slutligen ett förtädligande angående den i J. B. H.'s artikel om R. K. o. s. t. i U. S. A. ommådda apelsinfasten på fastande mage. Det är ingalunda vår östa apelsinfast, utspädd med vatten, utan orangejuice, den medels en särskild apparat direkt ur apelsinen pressade saften, som serveras fragdande frisk.

Vad menas med experter?

Den motsot som man väntat från krigsbredskapskåll ända sen Frankfurtkongressen har nu kommit i Sv. Dagbladet.

Att det är fråga om en motsot och icke om att allsidigt och förutsättningslöst diskutera det moderna kriget, bevisas därav att endast de som tala för gaskrigets humanitet, dess relativa ofarlighet och möjligheten av ett tryggt försvar, får ordet. Kapten Brunslog, som ser problemet från andra sidor, vägras att få Sv. Dagbladets publik i tal och får skriva i Socialdemokraten och Sv. Morgonbladet.

Dessa uttalanden i Sv. D. skola tjäna ett dubbelt syfte, det att lugna svenska folket och samtidigt hetsa det till upprustning. För den som står utanför krigsmiljöerna, förefalla de fem experterna, två majorer, en kapten, en ingenjör och en professor, skrämmande cyniska i sitt självfallna nonchalanta accepteringe av kriget och särskilt krigsbruket, sin advokatry, och sina tystnader, där så befinnes lämpligt. Om en försvarsberedning skall gå i den stilen, då frågar man sig, vart den skall leda det arma svenska folket.

Förgäves söker man efter ett medgivande till fredsarbetets berättigande eller en reaktion mot det moderna krigets väsen. I tvärtom, experterna frågar hänfullt, varför inte pacifisterna förorda gaskriget såsom human, verkningfullt och oskadligt på en gång. Den herse som uttalar sig om gasernas humanitet, därför att de försätta de stridande ut aktivitet med ringa risk för deras liv, visste icke, att experten i spalten under honom skulle skriva, att det är ett elementärt villkor för en stridsgas »att vara så dödande som möjligt».

Över huvud ger en jämförelse mellan de olika uttalandena de mest överraskande resultat. Major v. Otter anför såsom bevis på den pacifistiska propagandans ovederhäftighet att den skrämt med lewisiten, och han försäkrar att denna gas ej mera tillverkas i Edgewood. Men därmed må vara hur som helst, det verkar bra litet lugnande att höra att man upphört göra lewisit i Edgewood före 1923, när en annan herse, som varit senare i Amerika, talar om det »livliga intresset för stridsgaserna» just i Edgewood, amerikanska stora giftgasarsenal.

Det är ungefär lika stor tröst som att få höra att risken för gasbeläggning av städer är liten, så länge sprängbomber äro mera effektiva, eller att fosforbomberna äro mera effektiva än termittbomberna.

Den ene säger att risken är liten för civiltäbefolkningen och skyddsåtgärder lätta att genomföra, den andre talar om vikten av civiltäbefolkningens gasdisciplin.

Äter en annan talar om att luftvärnskyddets effektivitet är tre gånger större än det var under världskriget men nämner ingenting om att luftfallsvapnets ef-

ektivitet mångfaldigats. Man nämner inte uttalandena från Nationernas förbunds expertkommitté eller erfarenheterna från luftmännövrerna över världsstäderna förleden sommar som enligt många sakkunnigas uttalande vore epokbildande.

Man förkrossar de pacifistiska argumenten med den för oss redan bekanta nyheten att det finnes skyddsdräkter mot de blåsdragande gaserna och med ett impregnerat vanliga dräkter med, men jämför försiktigtvis icke den tid impregneringen och gaskyddsdräkten håller ut mot den tid som gasen behåller sin dödande verkan. Man löser ej heller gåtan hur en befolkning skall kunna impregneras på dylikt sätt.

Ur dessa uttalanden i Sv. Dagbladet samt ur de repliker, som offentliggjorts i andra tidningar, anfora vi till våra läsares tjänst några utdrag, valda på de väsentligaste av de saktliga punkterna. Respektive tidningar finnas ju tillgängliga för komplettering:

Fl. kund. Leif Beckman (Sv. D. 22: 1): Det bör för det första framhållas, att ingen människa kan med bestämdhet påstå, hur ett krig i framtiden kommer att föras. Vi ha sålunda endast att i fråga om flyg- och gaskrig bygga på erfarenheterna från världskriget samt de försök, som sedan dess gjorts inom respektive armerer.

Kapten J. Brunslog, medlem av Krigvetenskapssocieteten. (Sec. Dem. 4: 2): Erfarenheterna från världskriget! De äro talande nog, trots den ringa omfattning som luftanfallen mot »hemlanderna» då hade (se bl. a. »N. Kr.» sid. 75-84). Även chefen för 3:e tyska bombeskader major von Bülows rapport är upplysande i sin nakenhet: »Efter ett av anfallen mot London inträffade bl. a. 28,000 fall av nervöst sammanbröt och 8 självmord.» Tidningen The Globe skrev: »Nästa stora luftangrepp mot London kan kosta 5,000 människors livet i stället för som nu blott 500, och ha till följd uppror och regeringens störtande i hela världen.»

Beckman: I ett föredrag den 1 oktober 1923 förklarade »de tyska giftgasernas fader», professor Haber: »De amerikanska försöken att göra lewisiten användbar som krigsgas synes nu vara uppgivna». Men trots detta tycks det ännu här i Sverige vara förenligt med de pacifistisk-radikala elementens intressen att uppläsa en panikstämning hos en del folk, som sätter tro till deras »vetenskapliga fakta». Och lewisiten har här varit ett gott slagord. Av det sagda framgår, att vi för närvarande icke ha rättighet att räkna med mer än förut nämnda tre gasarter (arsenisk-fosgen- och senapsgas) som egentliga stridsgas, mot vilka den moderna gasmasken och bekädnaden är tillförlitlig. Det finnes dessutom en stor del vetenskapsmän och militärer, vilka påstå, att då skyddsmedlen, som nu är fälda, uppnått en sådan effektivitet, kommer gasen knappast att spela någon som helst roll i ett framtida krig.

Brunskog: T. o. m. prof. Haber, »den tyska giftgasens fader», som är fylld av en egenmodig kärlek till sina giftiga akapelser och som benämner sig att i sina böcker framställa gaskriget som något humant, sade i ett föredrag för Interparlamentariska unionen i Berlin 1926: »Gasen framkallar en obeskrivlig panik och ger sålunda upphov till ett tillstånd, som ingen ordnad stats- och krigsledning kan utihärd.»

Major v. Otter, styresman för Akers krutbruk (Sv. D. 4: 2): Gaskriget är nu ett oundvikligt faktiskt faktum, en utveckling i human etikering, en förfining i stridsvetenskap och ett effektivt stridsmedel, som sätter en hel del folk ur stridbart skick en ryska i fem månader med relativt små fysiska för deras liv.

Brunskog (Sv. M. 5: 2): Det finns något som heter själslig invaliditet också. Jag träffade på ett sådant fall nyligen i Köpenhamn. Mannen skog krypsligt friskt ut, men själsligt var han som en vrakpall, själsligt bruten med hjärnan paralyserad av giftgasen.

v. Otter (Sv. D. 4: 2): Särskilt viktigt är gaskrigets moraliska verkan, de taktiska föreläserna fördröjas och kosta därpå både mer tid och pengar samt äro dessutom defensiva och giva ett ypperligt flankeringsskydd. Det är här viktigt att poängtera gasdisciplinens stora betydelse.

Beckman (Sv. D. 22: 1): Man torde kunna trösta de gasrökarna med att de slippa gå gasöden tillmötes, ty ännu står sprängbomben högst i kurs.

ingenjör Erwin Engel, gaskyddsspecialist (Sv. M. 5: 2): Tråkigt nog för gasvapnet äro skyddsmedlen överlägsna anfallsmedlen. Senapsgasen inär drävlidig en strålkänning, men är dock huvudsakligen en defensiv gas. Det finns två sätt att skydda sig mot gasen, genom gasmask och genom att utrymma ett gasbelagt område. Det som vid ett kommande krig blir av stor vikt är gasdisciplinen. Vi ha exempel från kriget att förlostasuffran från 3:e av två kompanier, som hade sina ställningar bredvid varandra, genom sin dåliga gasdisciplin hade tjuvä gånger större förlust än det andra. Vad gasbeläggning mot städer beträffar är risken liten så länge sprängbomber äro mera effektiva. Med gas kan man omöjligt betvinga en civiltäbefolkning, som är beredd på faran. Kollektivskydd är för civiltäbefolkningen ett föredraga framför individuellt skydd. En intensivt sakklig upplysningsverksamhet torde här vara på sin plats, så att även befolkningen har en erforderlig gasdisciplin.

Kemisten dr. Naime Sahlbom (Sv. M. 4: 2): Sv. D. s gasdisciplinbegreppet är betecknande för den svenska högprepressens taktik. Frankfurtkongressen ignorerades av denna press eller avfärdades med några fantastiska anekdoter eller förlöjligande gålpord, medan konservativa världstidningar som Le Temps och Times togo den på allvar och införde anmärkningens neutrala referat. De medeländan som lämnades om det moderna kriget vid Frankfurtkongressen kommo från särkilt tillkallade experter, erkänt kungliga vetenskapsmän, militärer, teknici, officerare, läkare och nationalekonomer vilka anmodats ge en allsidig belysning av det moderna krigets inverkan på folken och civilisationens livsbetingelser. Härtill kommer den ekonomiska svårigheten för ett effektivt luftskyddssystem genomförande. För ett effektivt skydd ål Tysklands befolkning beräknas övertre miljardkrnk. I Sv. D. enquette finns icke en enda kostnadsifra nämnd.

När man nu mobiliserar fram bl. a. en tysk gastechniker i svenska stats tjänst, måste man fråga om denne apriori är en större vetenskaplig auktoritet än den skottske universitetkemisten dr. Carthey och den schweiziske gaskyddschefen dr. Steck. Båda dessa herar äro kollektivskyddet ännu mycket och problematiskt och oerhört mycket svårare att förverkliga för en storstads befolkning än när det gäller en välrustad och disciplinerad trupp.

Brunskog (Sv. M. 5: 2): Hr Engel vägar det djärva påståendet om skyddsmedlens överlägsenhet över försvarsmidlen. Detta bevisar en nästan för-

Kvinnliga Medborgarskolan vid Fogelstad

VÅRKURS: 4 april—4 juli. SOMMARRURS: 18 juli—8 aug. HÖSTKURS: 4—24 oktober

Begär prospekt och upplysningar hos
Rektor Honorine Hermelin
Trievaldsgränd 2, Stockholm

bluffande okunnighet om det moderna kriget. Väl kan det vara sant, att en del gasmasker i och för sig äro ganska effektiva mot giftgasen, men de kostnader, den organisation och den disciplin som absolut erfordras för att civiltäbefolkningen skall kunna skyddas genom gasmasker, nämner hr Engel endast kollektivskydd (i bombaska valv) är ett föredraga framför individuellt skydd, och glömmar därvidlag, att det ena hänger intimt samman med det andra. Ty — och detta är värt att på det kraftigaste understryka — vid ett luftanfall mot en storstad kommer det alla inte att bli fråga om endast giftgas. Även spräng- och brandbomber komma med i leken. Sprängbomberna komma först, de skola ratera husen, förstöra elektricitetsverken, ventilationsanordningarna till skyddsrummen, förvandra gatorna till stora granathål, sätta hela samhällets maskineriet på en enda gång ur funktion. Med andra ord: sprängbomberna skola förstöra giftskyddsanordningarna och ointetigöra för befolkningen att sätta sig i säkerhet. Hur vill man transportera människor, livsmedel etc. till skyddsrummen, mitt under ett regn av sprängbombor? Och hur vill man förhindra panik, när brandbomberna samtidigt börja slå verk och staden snart står i lågor? Den största faran i ett kommande krig består för civiltäbefolkningen liksom för soldaternas vidkommande de just där, att giftgasen intimt kombineras med spräng- och brandbomber. De komma slag i slag, förödar, förstöra härlingar, livsutsläktande. Att under sådana förhållanden söka upprätthålla »gasdisciplinen» är en omöjlighet.

Major R. Sjöberg, artilleristaben (Sv. D. 4: 1): Luftvärnets effektivitet har efter kriget ökat i sin högst grad här i flygvapnets. Markförsvaret är den viktigaste faktorn, men man får därför icke försumma försvarsmidlen i luften, jaktflygplanen. Faran för luftbomberdemang bör icke överdrivas, men heller icke underskattas. En fruktansvärd förstörelse kan träffa den stad, som icke har ett luftförsvar, men jag är lika övertygad om, att en stad med ett effektivt luftvärn kommer att få relativt små skador. Att fullständigt hindra en fiende från att nedsläpa bomber ligger utanför möjligheternas gränser. En verklig katastrof kan således undvikas, men man kan icke undgå en och annan skada. Luftförsvaret är en sak, som rör hela befolkningen, som måste vara med och försvara sitt eget skinn.

Brunskog (Sv. M. 5: 1): Beträffande mark- eller ortsförsvarets effektivitet, så må här endast hänvisas till vad som framkom under den stora luftmannagusti i augusti 1928 mot London. Enligt Times lyckades omkring 50 procent av bombmaskinerna trots den starkaste bevakning och det kraftigaste försvar att genomföra luftangreppet mot världsstaden. General Gough, en framstående auktoritet, uttalade efter mottövern följande: »Det synes sluttigt bevisat, att det ordliga försvaret av London är av underordnad betydelse och att försvarsvapnet är icke så mycket jaktflygplanet som fastmer bombflygplanet, varmed motanfall kan utföras på fiendens område.» Den yttersta konsekvensen härav blir givetvis en ömsesidig förstörelse utan trygghet för någongdera ländar.

Fysiologen, professor G. Liljestrand (Sv. D. 4: 1): Angående kroniska lungsjukdomar som en följd av gasförgiftning, ha riskerna stundom betydligt överdrivits. Senapsgasen ger ju hudsjuka, men tränger icke in genom en effektiv gasmask. Vad denna beträffar, är den ju ett synnerligen gott skyddsmedel. Man bör dock icke vid dess konstruktion endast taga hänsyn till de tekniska problemen utan även till de medicinska. I fråga om gasmasker vill ja fysiologerna hava ett ord med i laget. Andningsfysiologerna hava ju i utlandet inlett en fruktbarare samverkan med de militära sakkunniga. För egen del anser jag den engelska gasmasken överlägsen den tyska.

Brunskog (Sv. M. 5: 1): En tysk gardsofficer uttalade vid Frankfurktmötet, att det under världskriget ofta hände, att en hel trupp försedd med gasmasker ändock totalt bröts ned. Den enskilde soldaten i gasmasken kände sig isolerad, omklamrad av döden, hans nerver bröts sönder, han förlorade all motståndskraft. När detta kan hända en trupp i fält, hur skall det då inte bli för en storstadets civila befolkning. Ingen stat och ingen stad har hittills löst det problem. Och jag tror inte att det kommer att ske. Chefen för en av Tysklandets största gasmaskfabriker yttrade nyligen vid ett samtal jag hade med honom, att det är fullständigt löjligt att tala om möjligheten av ett effektivt försvar för civiltäbefolkningen.

Kapten H. Gustafsson, artilleristaben (Sv. D. 4: 1): Amerikanerna ha lyckats lösa problemet att impregnera kläder så att de skydda mot senapsgas. Dels ha de oljekläder som skydda fyra å fem timmar mot flytande senapsgasstänk, dels framställts ett ämne för impregnering av vanliga kläder, så att dessa skydda mot ångorna. Impregneringsmedlet utlöser klör. Över huvud taget äro amerikanerna intresserade av gasvapnet och hava stora fabriker för framställning av fosgen- och senapsgas m. fl. stridsgaser i Edgewood Arsenal.

Fill stad råder kapten G. ut luftvärnsproblemet är ett allvarigt problem och att man samnerligen icke bara får stå och gäpa med händerna i kors. Tidevarvet tillåter sig till sist att återtaga ordet på en principiell punkt. I motsats mot vad som i Sv. Dagbladet insinuerats, är det icke det moderna krigets art och en mindre enbart gaskrigets art, som är huvudledningen till kampen mot kriget. Även om det inte trängt fram till experterna här i Sverige, så är det ändå faktiskt så att problemet hur man skall avlösa kriget med andra umgängesformer, är ett av världens mest allvarliga och aktuella problem. Det är så, emedan krig är på det stadium i utvecklingen vi nått är ur moraliska, politiska och ekonomiska synpunkter förkastligt och outhärdligt.

I pressläggning:ögonbicket meddelas i Sv. Dagbladet att generalerna Sparre, Hammarhjält, de Champs och Amundson, amiralerna Schnedler och Lybeck samt generalfältmarskalken Bauer ingått till regeringens med begäran om allsidig utredning av frågan om ordnande av landets försvar mot fiendtlig makt som begagnar stridsgaser. Utom sörigheten att få till stånd en översynskommitté om förbud mot användande av stridsgaser i krig påpekas det från många håll framställda kravet på att stridsgaserna skola följestråligt erkännas som stridsmedel, emedan de, att döma av erfarenheter från sista kriget och under förut sämning av erfordrarliga skyddsmedel, lara försöraka procentuellt mindre dödlighet och invaliditet än övriga tilltills använda stridsmedel. Giftgasen i kommande krig torde vara ett faktum. London är av underordnad betydelse och att försvarsvapnet är icke så mycket jaktflygplanet som fastmer bombflygplanet, varmed motanfall kan utföras på fiendens område.» Den yttersta konsekvensen härav blir givetvis en ömsesidig förstörelse utan trygghet för någongdera ländar.

ELENA
försäljer franska klänningar m. m.
E. W. Palmstierna, Brahegatan 7 B

KÖP NU!

Svart Siden-Rips till kappor, något felaktigt. Nr. 95 cm. NU Kr. 9:90 pr. mtr. Vanligt pris å denna kvalitet 18.— kr. pr. mtr.	
Ulstertyger, hetylle, ... Nr. 140 cm. Kr. 3:95 pr. mtr.	
Sportdräktyger, hetylle ..... Nr. 146 ..... 4:25 "	
Svarta Kaptyger, hetylle ..... Nr. 140 ..... 4:95 "	
En Fabriksklump impregnerad 150 cm. bred	
Gardin & Cover-Coat, Finnes i flera färger, vanligt pris 16—18.— kr. NU Kr. 7:80 pr. mtr.	
Herr-Cheviot, S. S. S., stimpklad, ... Nr. 145 cm. Kr. 11.— pr. mtr.	
Sporttyger, hetylle, stilkattar, ... Nr. 140 cm. Kr. 3:95 pr. mtr.	
Herrkostymtyger, goda kvaliteter, ... Nr. 150 cm. Kr. 8.—10.— pr. mtr.	
OBS! Vanligt pris å dessa tyger 18.—20.— kr.	
Klänningstyger, hetylle, 1:ma kval. ..... Nr. 90 cm. Kr. 2:60 pr. mtr.	
Prover till landsorten gratis & franco.	
Fritzdorfs Klädeshandel	
40—42 Stora Nygatan 40—42, Stockholm.	

Krig och fred

Forti. fr. sid. 1.

tarmkanalen, urkopplas och även så de högre psykiska funktionerna, associationsnerna och känslorna. Vi finna här underlaget för krigspsykos. Denna kampreaktion har säkert en gång varit den enskilde och folken till stor nytta. Jag tror, att i gångna tider de ständiga krigens mellan stammar och folk ofta bidragit till ett urval av krigsdugliga sådana, som sedan visat sig maktiga av utomordentliga krigiska och fredliga prestationer. Men dessa tider äro längesedan förbi. Rasbiologerna synas eniga därom, att kriget icke längre har någon sådan gynnsam verkan.

Djurfysiologerna lära oss, att nämnda kampreaktion, till vilken också här en rodnad, ett frambringande av skrämmande läten, som för övrigt folk i krig ofta ännu i dag, har till första ändamål att injagga fruktan hos fienden och så eventuellt undvika strid. Redan i historiens gryning hade människan kompletterat sina fysiologiska stridsmedel genom vapen, hämtrade från den omgivande naturen. I våra dagar betyder icke längre kampreaktionen endast en rodnad, utlösande av oljud eller liknande, mera primitiva åtgärder, utan det tyda utgländande av oerhörda luftvidunder i 100- eller 1000-tal, som fara att förinta våra grannes land och med säkerhet förändra hitkomsten av en liknande samling, som skall förinta vårt. Denna våra dagars kampreaktion är sålunda icke längre liksom den naturliga ändamålsenlig utan skjuer vida över målet.

Frågan är nu, om vi kunna övervinna denna krigiska kampreaktion till en fredlig sådan. Är vårt psyke bildbart nog? Eller skola vi liksom gruvhusterna fortfara att gå i cirkel, vi skulle kunna säga i den officiella, franska tankecirkeln, som kan uttryckas så: säkerhet endast genom ökade rustningar, avrustning först efter ökad säkerhet. Måste vi gå vår övergång till mötes, produkter av den förgångna epok, liksom de stora historiska rättedjuren, som icke kunde anpassa sig efter förändrade förhållanden?

Vår fråga blir alltså den, om för närvarande några nya förhållanden inträtt, som kunna gripa djupt nog i folkens själ. Man brukar då i första hand hänvisa på de förändrade samfärdsförhållandena, som bringa folken i närmare förbindelse med varandra och därigenom komma att som man menar automatiskt medföra en förändring. Utan tvivel ligger här en mycket väsentlig förutsättning för organisationen av fredliga förhållanden. I och för sig för den dock alls icke till sådana. Den ger tvärtom nya problem, som lätt bliva till krigsorsaker, den gynnar kapitalet och industriernas vandrighet till orter, där arbetskraften är billigast, och omvänt, arbetskraftens överflyttning till orter, där den får bäst betalt, och den skärper kampen om råmaterialerna.

Visserligen har den livligare samfärdsen blivit av stor betydelse för att låtta på den andliga isolering, i vilken i synnerhet de stora folkens massor befinna sig. I långt högre grad än i de små länderna ha dessa massor från de första sköialern blivit systematiskt inriktade på det egna landets storhet. I Tyskland frågas: vem är världens störste diktare? — Goethe. Den störste musikern? — Beethoven o. s. v. I Italien: vem är världens störste konstnär? — Leonardo da Vinci. Vilken stad är sedan århundraden världens huvudstad? — Roma. Fransmännen med Rousseau och Napoleon, engelsmännen med Milton, Shakespeare och Nelson söka likaledes i första hand betona det egna landets storhet på bekostnad av de övriga folkens. Var och en mäter sig själv med andra mått än de andra och så uppmanas systematiskt en nationell hänsynslöshet och skaffas gehör för en imperialistisk politik. Därför se alla stora folk sina

Bidrag till tankeutbyte om uppfostran och inflytande

En gång när jag hade glädjen gästa Medborgarskolan vid Fogelstad under pågående kurs fick jag vid middagsbordet min plats bevidnad en vecka. Hon redigerade kvinnosidan i en landsortstidning och hade denna dag satt sig före att skriva om barnuppfostran. Som hon var helv och icke kunde ha hunnit få så djupa insikter i ämnet, frågade hon de närstående om deras mening och kastade sig med lustigt säger intuition kastade på matfrågan, barnets matier, lämpliga rätter m. m. — allt detta som i så hög grad spelar in på barnets uppfostran.

Det förhåller sig ju näpligen så, att denna ömsesidiga fostran som föräldrar och barn utöva på varandra, vilken börjar snart sagt så fort barnet är fött och som icke slutar så länge någondera parten lever, fast den längre fram lämpligen kan kallas inflytande, den börjar just med barnets stände.

Den lilla nyfödda vill, efter allt att döma, ligga dygnvis runt vid moderns bröst, vill när som helst ha tillfälle och rättighet att taga sig några klunkar näring för att därefter förslunka i mjölkodot och härlig vika. Modern däremot har helt andra planer. Hon vill att barnet skall äta sig mätt på en gång med fyra timmars mellanrum, ja hon vill t. o. m. helst utsträcka fastetiden till två gånger fyra timmar mellan kvällens sista och morgonens första måltid. Är det klart att det måste komma till konflikt. Uppfostran börjar!

De första 14 dagarna kunna vara krångliga nog. Har modern skarp hjälp, är hemmet trängt med möjligen en eller annan ömtålig granne, tycker jag svårigheterna skulle vara stora. Även i ett enfamiljshus kan det bliva ledsamt till den början. Men om man trots allt håller i sig blir en beklövning stor. Att själv frisk och sund få samma och sköta ett litet friskt och väl fostrat lindebarn innebär en sötna, en ljuvlighet som är utan fläck eller skugga.

Det gäller att vara fast. Dock skulle jag genast från början och allstjävt vilja avstå från för mycket fasthet, för öryggliga principer, från att gå för rakt på målet. Det faller av sig självt att man icke går för hårt tillväga med en liten 'nyfödning'. Men också längre fram är det klokt att gå fram med lampor. Om barnet vaknar och börjar att ihällande skrika redan efter 2 timmar så försök så vackert att få det lugnt. Lyft upp det och håll det rätt upp, om det skulle behöva få upp luft, giv det litet vatten om det skulle vara törstig, lägg det på magen över ditt knä och klappa det på den lilla bak. Skulle det ändå inte vilja hålla till godo med att ligga i bädd, kan du ju mata det en eller en halv timma för tidigt denna gång för att nästa gång upplåta bättre tider.

Allt detta är ju välkända saker för var och en som haft med spädbarn att göra. Jag framhåller det också endast som ett exempel på vad jag menar med att driva sin vilja igenom med lampor. Likaså, för att taga ännu ett exempel från samma område: det tvärtre- eller fyraåriga barnet har ofta motvilja mot grott, tvyrrer också ganska ofta mot spenat och andra tillagade grönsaker, mot löskökta grönsaker, kallt m. m. Försök med vålling i st. för grott eller — om också vålling kännes tjock i munnen — så tag till något helt annat, flingor, frukt eller vad du kan hitta på. Efter en tid kan du försöka

gränser som tryckande skrankor och icke som förbindelselinjer med vänskapliga folk.

Om också samfärdsmediens utveckling ha mycket stor betydelse för att motverka en sådan isolering och även systematiskt utnyttjas i sådant syfte av ett flertal internationella organisationer, kunna vi dock för den närmaste framtiden icke vänta oss några avgörande resultat härav. Ej heller kan världspräskörelsen få någon större betydelse förrän det vuxit upp en generation, som lärt ett sådant språk redan i skolan.

Forti. i nästa nr.

med grott igen, troligen med mera framgång. Servera barnet så litet av det motbudande grönsakerna att dessa till en början knappast kännas bland den andra maten på tallriken. Öka småningom dosen. Hellre är att barnet i god tid på onsdagen skall börja gruva sig för perßen vid ärtsoppen dagen därpå, kan det få en portion purré eller annat som lättare går ner. Till en tid!

Det samma gäller barnets inlärande till lydnad. Fatta målet klart i siktet: det spåda barnets väntande vid anständiga mattider och det mer försökarna barnets förmåga att äta allting och att lyda. Men gå klokt till väga! Låt det ej komma till strider och ledsamma uppdrag med bannor, straff, gröt och hämter. Sådant främja på både barn, föräldrar och hustru. Du får hitta på utvägar, du är ju kvinna, du är ju diplomat! Använd dina gåvor!

När barnet självt börjar få något slags ödmöte tror jag det är klokt att låta det i någon mån avgränsa hur mycket mat det orkar och hur mycket låter det tarvar. Om man proppar det med för mycket mat och pulsar på det för mycket kläder blir följden bara den att barnet äter från sig också när man tycker på det nödvändiga. Låt det vägleda dig, det blir mycket mindre besvär!

Ett förfarande som också kan spara dig bevisat är att en gång för alla och med så vitt tillgängliga gränser som möjligt bestämma de områden inom vilka barnet har tillståelse att röra sig fritt, detta både i egentlig och figurlig mening. Därigenom undviks mycket käx. Men också här vare det moderns obehag att efter noggrant eftertänkande andra sina förekrifter. Om modern nämligen av någon anledning finner för klokt att stifta tillfälliga lagar eller för tillfället uppvisa gällande sådana, skall hon tydligt för barnet omtala sina skäl därtill och förklara varför barnet nu får vad som annars är förbudet, varför det nu måste vad det annars slipper.

En annan sak som du också måste avhandla med barnet, är om ditt tålmodigt är kort och du behandlat det orättvist. Säg som det är, att du är ledsen och bed barnet förlåta dig. Med kort tålmodighet menar jag dåligt humör eller surhet som under inga omständigheter någonsin får förekomma.

Försök aldrig att göra dig bättre in för barnet än du är. Är du god och beundransvärd vet barnet det instinktivt långt förrän du själv vet det, är du full av skavanker har barnet reda på dem innan du tror detta vara möjligt. Ibland tror jag barn kunna älska sina föräldrar så högt att de äro blinda för deras fel men det är nog inte så vanligt. De veta om våra fel men de hålla av oss ändå.

Detta att ha saker klara mellan sig och barnen tror jag inte nog kan beaktas. Rits och rotting och ovillkorlig korruption som uppfostringsmedel ha tagits ifrån oss. Vad återstår oss då? För så vitt jag förtärd endast ömsesidigt förtroende och kärlek. Endast om barnet med det unga lilla fullt på mig och hålla av mig kan mitt råd och mina värningar bli till nytta.

Det förfärligt allvarliga är bara att hur vi än bära oss åt beror det ändå till sist på vad vi själva innerst är. Om vi äro osanna och bedrägliga, hur skall barnet för vår skull kunna vända om från en krokig väg, om vi äro själviska och lystna, hur skall barnet genom oss få kraft och lust att öftra sina önskningar eller avstå från tillfredsställelsen av sin njutningslystnad? Kan någon jåva mins ord när jag säger att så på oss beror om tiden är ond? Om alla föräldrar vore goda, var vore då tidens

Då något obehagligt förestår Eder, var försedd med en ask Instantine. En pastill eller två vid det avgörande ögonblicket kommer Eder att se saken lugnt och kall. Instantine är en nervlugnande pastill som verkar genast, är välsmakande och kan intagas själv då Ni behöver den (utan vatten), ställs å apotek.

INTERMEZZO

AV JEANNA OTERDAHL

— Du!
— Ja. — Han tog den hand som höll om stoppkulan. — Vad var det?
— Ingenting! Det var bara det.
— Det är nog, sade han, och kysste handen.

Därpå försvann han åter bakom tändningen. Finge han inte läsa den nu, skulle han inte ha tid för den på hela dagen.

Men hon som satt med ett av hans trasigaste strumpor i sina händer hade råd att låta tankarna gå och att nysta deras gyllene tråd runt den klenod som var det enda ordet. Han hade rätt. Det var nog.

De kortaste orden i rymer mest tänkte hon. Gud, Hem, Far, Mor, Barn, Kortast av alla är Du. — Och medan fingrarna flögo som fågelvingar över den slitna strump-hälen, och hon låt hälen försvinna i konstnässiga stoppar med något av den innerlighet, som var hennes egenaste, måtte hon djupet och vidden av det enda ordet.

— Oändligt, tänkte hon. Hans väsens upprinnelse någonstades i ett fjärran, så avlägset att det trots varje tankens ansträngning att fatta det. Örskneliga liv, manliga och kvinnliga, kvinnliga och manliga tvinnade samman till en ouppöslig enhet i detta enda väsen. Och detta väsens växt från dess första dag, genom månader och år, barndomen, gossåldern, ynglingåren, de skiftande faserna i mannens liv, allt som fröjdigt och allt som smärtat, allt som givits och allt som tagits, nederlag och seger, ära och skam, tårar som torkats och tårar som ingen sett, drömmar som grusats och drömmar som tagit gestalt, arbetets svett och modas och arbetets lycka. Och allt det som låg gömt i den ofödda framtiden, allt vad ären skulle föra med sig åt honom, innan han stod vid gränsen dit alla måste komma. Och sedan — bortom gränsen i landet Ingen vet. Oändliga möjligheter att svinda inför.

— Ja, nu har Europa fått en ny diktator igen, sade han och vände tändningen.

onska. Åtminstone hade den ej kraft nog att rycka fötstället under våra barn. Nej, vrånge föräldrar och vrång tid. Men varför skola vi vara vrånge? Ha vi ej rätt att var och en säga: mitt liv får ej bliva till förrägelse, mitt liv får ej ens rinna spärlöst bort. Med mitt liv vill jag hjälpa mina barn och andra barn. Jag vill och skall bliva en god far, en god mor. Men sådant utgör icke annat än av bön och fasta.

Medor till många barn.

Den röda himmelen.
Fredrik Ströms nu utkomna roman, ingår i hans stora saga över svensk folkrorelse: kronikeckylorna Rebellerna. Den är dock ett avlutat helt. De förut utkomna delarna i denna serie äro: *Bonden och hans son, Staden vid havet och Den stora striden*. Pris pr del kr. 6:75 häft, kr. 9:50 inb. samt kr. 12:— i elegant häft. band. Finnes i alla boklädare.
Vid abonnemang gällande samtliga delar lämnas goda avbetalningsvillkor. Kommissionsärer i klubbar, cirklar och bokträngor god provision.

Ryska revolutionens historia
Fredrik Ströms allmänt erkänd arbete över en av världshistoriens intressantaste epoker, förberedes nu i sin fjärde upplaga. Pris kr. 13:50 häft, kr. 16:— inb., kr. 20:— halvfr. band. Vid köp av minst 3 ex. resp. 10:—, 12:— o. 15:— kr. *Bellman som nykterhetetsvän och skönhetssjukt*, av Einar Ljungberg. Pris häft, kr. 2:50, bunden kr. 5:—.

Hon nickade leende. Jo, det visste hon, hon hade redan läst det.
Han tände på nytt sin pipa som sloknat och fortsatte läsningen. Hon nystade vidare sin gyllene tråd.

— Du! tänkte hon. I hans du är mitt jag inneslutet som pärlan i musslan, på samma sätt som hans i mitt. Jag finnes därinne med allt mitt förgångna och allt mitt varande, två oändligheter som omsluta varandra, som på samma gång är ett och två, skilda och förenade. Men i hans du finns också allt vårt gemensamma, det som varit, som är och som skall bli.

Och hennes tankar gingo tillbaka till de underligt smärtfyllda och glädjefrika åren då de funno varandra för att älska och åter finna. Deras gemensamma hade snarligen inte varit lättköpt. Det hade betalats med mycket lönlig ångest, med kvalfyllt tvekan, med allt vad två människor egentligen kunna betala för möjligheten och rätten att lyfta den andras du in i sitt jag.

— Har du sett att de tänker lätta på frukttullen? kom det från andra sidan tändningen. Mycket förufrigt och inte en dag för tidigt. Bara det nu blir av också.

— Det vill jag väl innerligen hoppas, svarade hon, och kände sig alls inte ryckt från sina höjder. Ty kropsens och dagens enkla liv, det som varje stund måste levras, hörde ju också till deras gemensamma.

Deras gemensamma fyllde tillvaron. Hemmet och arbetet, det dagliga brodet, människorna omkring dem, smärtan över barnet, som aldrig kom, därför att det varit alltför sent för det att kunna komma, längtan och tro, skönhetsglädje och frestningar, allt, allt. Och på frestningarna, som funnos för dem som för alla. Och ändå, det var hennes dyrbäraste visshet, vore de för varandra som två pärlor, av egenartad skapnad, okränkbara. Där fanns ett 'noli me tangere' som aldrig brutits av någondera. Var kanske inte detta den innersta hemligheten i deras lycka?

Han såg på klockan och vek ihop tändningen. Det var tid att gå tillbaka till arbetet.

Också för henne var det tid att gå. Hon plöckade samman sina don i stoppkorgen och bostaden bort en smula spjöt från klänningen.

— Ja, aj då, sade han och reste sig. Och fångande en snabb glimt ur hennes ögon böjde han sig hastigt ner och kysste hennes panna.

— Du!

Daniela bok. En samhällsäst av Einar Ljungberg. Pris häft, kr. 2:50, häft, kr. 4:—, halvfr. band, kr. 6:50.
På uppvisningsrådet, den socialdemokratiska ungdomsörrelsens genombrött, av Einar Ljungberg. Pris häft, kr. 2:—, klotb, kr. 3:—.
Vralspilltor, sociala skisser av Einar Ljungberg. Pris häft, kr. 3:75, inb. kr. 5:75.
Spällror, ur folkhavet, av Einar Ljungberg. Pris 65 öre.
En Appell av Einar Ljungberg. Pris 35 öre.
Motboken av Einar Ljungberg. Pris 25 öre.
Striden om Bellman. En diskussion om den stora sågarens sedsskildringar. Pris 50 öre.
Den moderna idrottens triumf, extremitetersna herravälde över hjärnan, av Einar Ljungberg. Pris 50 öre.
Om sjukdomar genom sociala förbindelser, av Johan Almqvist. Pris kr. 1:—.
Hur skall den enskilda skyddas sig mot affyllis och pavorré? Av Johan Almqvist. Pris 50 öre.

Kommissionsärer erhålla hög rabatt. Begär katalog från

Ljungbergs Förlag

Biblioteksgatan 30, Stockholm — Tel. Östermalm 3939